

A rendvédelmi szervek kábítószerkínálat-csökkentésben betöltött szerepe, feladata

SIVADÓ Máté¹

A publikáció a kábítószerkínálat-csökkentés stratégiáját mutatja be. A rendőrség feladatait, ezen belül a kábítószer-rendészeti tevékenységet és a határrendészeti munkát. Ezt követően elemzem a vámhatósági feladatokat.

Kulcsszavak: kábítószerkínálat-csökkentés, rendőrség, határőrség, vámhatóság

A rendvédelmi szervek fő felelőssége, hogy a rendelkezésükre álló törvényes lehetőségekkel mindent kövessenek el az illegális drogok termesztése és előállítása, az országhatáron történő átjuttatása, valamint a forgalomba hozatala és a kereskedelme ellen. Azt nem lehet kitzúzni célul, hogy hazánkat és polgárait a kábítószerektől teljesen mentesítsék, mert általános a tapasztalat, hogy a szigorú tiltás és represszió mellett, illetve ellenére is fennmarad a drogfogyasztás. A kínálatcsökkentésre irányuló hatósági munka évről évre szakszerűbb és eredményesebb, azonban – éppen mert maga a célpontban lévő jelenség gyorsabban fejlődik, hiszen olyan erők mozgatják, amelyekre a rendvédelmi szervek természetesen nem képesek hatást gyakorolni – szervezeti felépítésük, kiképzésük, anyagi-technikai ellátottságuk, de mindenekelőtt az egész kínálatcsökkentési intézményrendszer, ezen belül kiemelten az együttműködésük fejlesztésre szorul.

„A kínálatcsökkentési szektornak az elnevezése is arra utal, hogy a törvényben tiltott drogokhoz való hozzájutás lehetőségeit, esélyeit kell célba venniük. A drogot fogyasztó egyén a keresletcsökkentési szféra felelősségi körébe tartozik. A csupán fogyasztó ember büntetőjogi megközelítése még elméletileg is inkább a további kriminalizáláshoz vezet, mintsem a probléma kiküszöböléséhez, de gyakorlatilag is nyilvánvaló, hogy már a bűnüldöző apparátus is kénytelen szembesülni saját létének hatástalanságával, ebből eredően folyamatos frusztrációt kell átélnie. A fogyasztóval kapcsolatban lekötött bűnüldözői kapacitást tehát helyesebb volna kizárólag az előállítói-kereskedői körre koncentrálni.”²

A Btk.-ban megfogalmazott büntetőjogi felelősség érvényesítésében – a büntető igazságszolgáltatás rendszerében elfoglalt helye nyomán, mert elsőként találkozik

¹ SIVADÓ Máté dr., PhD, r. őrnagy, tanársegéd, Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar, Kriminológiai Tanszék
Máté SIVADÓ dr., PhD, police major, professor assistant National University of Public Service Faculty of Law Enforcement, Department of Criminology
orcid.org/0000-0002-8296-1571. mate.sivado@gmail.com

² Korinek (1998)

a jelenséggel – a rendőrség, illetve a többi rendvédelmi szerv szerepe meghatározó. Az ügyész azt vádolja meg, a bíró pedig azt ítéli el, akivel szemben a nyomozó hatóság a kábítószerrel kapcsolatos gyanút feltárja és bizonyítja – gyakorlatilag, akivel a rendőrségnek van ereje és kapacitása foglalkozni. Elsősorban a rendőrségnek a kábítószeres bűnözésre fordítható személyi, technikai és anyagi ereje ugyanis messze elmarad a valós droghelyzettől. Ennek következtében komoly szerepe van a véletlennek abban, hogy valaki ellen eljárás induljon, miközben a törvényi tilalom elértéktelenedik. Egyébként a rendszer többi eleme sem tudna teljesíteni, közismert a bíróságok túlterheltsége, az irracionálisan hosszú ítélkezési időtartam, a büntetési rendszerünk differenciálatlansága, valamint a büntetés-végrehajtási intézetek túlszűfolttsága.³ Ezért a kínálatcsökkentési aktivitásnak a kábítószeres előállítóira és terjesztőire kell elsősorban irányulnia.

A kínálatcsökkentést megvalósító rendvédelmi szervek a szigorú törvények nyomán hajlamosak túlértékelni a saját szerepüket, ennél fogva nem töreksenek egyenrangú partneri kapcsolatokra a drogszintér más szereplőivel: orvosokkal, drogambulancián dolgozó szakemberekkel, pedagógusokkal, szociális munkásokkal és civil szervezetekkel. Pedig ennél is többre van szükség, tudomásul kell venniük, hogy a betegnek tekintett drogfogyasztó gyógyulásához fontosabb társadalmi érdek fűződik, mint az állam büntetőigényéhez velük kapcsolatban. Az együttműködés lényege az, hogy a rendőrség elsősorban mint jelzőrendszer működjön a fogyasztók vonatkozásában, sőt vegyen részt abban, hogy eljussanak a segítő-gyógyító szolgáltatásokhoz. Ezen túl azt is el kell várni a rendvédelem közreműködőitől, hogy törekedjenek alkalmazni a célszerűség elvét, azaz ne akadályozzák a keresletcsökkentő szféra törekvéseit valamint az ártalomcsökkentési erőfeszítéseket.

A rendvédelmi szervek szakirányú munkája rendkívüli jelentőségű, mással nem helyettesíthető, más azt nem végezheti el, ám mégsem a legnagyobb fontosságú. A bűnüldözési érdek nem helyezhető a gyógyuláshoz, a sikeres szocializációhoz, az egyén integrációjához fűződő társadalmi érdek elé, csak amennyiben azt a törvények megengedik és Magyarország alkotmányos jogrendjének szellemével összhangban van.

A kínálatcsökkentő tevékenységnek szigorúan csak a kereskedés (valamint az ezt megelőző előállítás, termesztés és az országba csempészés) megakadályozására kell irányulnia. A tapasztalat nem igazolja, hogy a kereskedőhöz a fogyasztón át lehet eljutni, ellenben – immár itthon is elterjedt – felismerés, hogy a fogyasztót fenyegetéssel és büntetéssel nem lehet távol tartani a veszélyes anyagtól, sőt ellenkezőleg, a bűnüldözés tárgyává téve a kriminalitás, az alvilág felé taszítjuk. A fogyasztóval szembeni bűnüldözési aktivitás csupán pótcselekvés, szinte kizárólag káros következménye van, itt most azt kiemelve, hogy feleslegesen leköti a terjesztőkre, a valódi feladatokra fordítandó erőket.

A rendvédelmi szervek munkatársainak kötelessége és első számú érdeke, hogy bizzanak a drogszintér más szereplőinek kompetenciájában, szakértelmében és tisztességében. A kábítószer-problémában érintett hatóságokkal, társadalmi és civil szerve-

³ Vári (2015) 105–131.

zetekkel minden lehetséges módon együtt kellene működniük. Az együttműködés fő tartalmának azt kell tekinteni, hogy a bűnüldözés során birtokukba került információkat a drogozás jelenségéről, valamint a drogozás tünetét produkáló – és így vélhetően bajban lévő – egyénről, a személyiségi jogokat és a titoknak minősített adatokat védve, de egyébként feltétel nélkül tovább kell adni. Ugyanakkor tudomásul kell venni azt, hogy cserébe nem követelhetnek ki még a bűnüldözést esetleg megkönnyítő információkat sem. Mindez nem jelenti azt, hogy megalapozott és ellenőrzött adatok birtokában ne volna kötelességük az is, hogy büntető eljárás keretében tisztázzák a fent említett „más szereplők” jogsértéseit.

Az együttműködés a kínálatcsökkentésben érdekelt rendvédelmi szervek között sem látszik zökkenőmentesnek. A cél közös, sokszor az elhárítandó terület vagy a célba vett személyek is (például az országhatáron a vámos és a határrendész egyaránt ellenőríz), azonban nincs közös adatbázis, sokszor párhuzamos intézkedések futnak, nem tudnak építeni egymás munkájára, és nem ritka az sem, hogy az eredményes munkát a közöttük lévő rivalizálás nehezíti meg.⁴

A kábítószerrel való visszaélési bűncselekmény jellegzetessége, hogy a nyomozások a tettenérése, illetőleg az előzetes titkos vagy nyílt információk alapján indulnak, így a fel nem tárt esetek látensek maradnak, a le nem foglalt kábítószer pedig végül a fogyasztókhoz kerülnek. Ebből következik az is, hogy ennél a bűncselekménynél a felderítés-eredményességi mutató használhatatlan, mivel 98-99%-os eredményt mutat. Az esetek kis százalékában hazánkban is, de jórészt külföldön egy-egy kábítószer-szállítmány célba érkezése a kábítószer-kínálat növekedésében, az ár csökkenésében, a túladagolások számának növekedésében, illetve egyes bűnözői csoportok megerősödésében materializálódik.

„A kábítószerrel visszaélés miatt indult büntető eljárások jellemzően sokszereplősek, idő- és munkaigényesek, ezen túlmenően több szakértő bevonását igénylik (vegyész, toxikológus, elmeorvos). Mindezekből következően meglehetősen költségesek, és a szakértői vizsgálat időbeni elhúzódása értelemszerűen a kábítószerrel kapcsolatos nyomozások időszerűségét is jelentősen befolyásolja.”⁵

Az Amerikai Egyesült Államokban a szigorú fellépés kétségkívül jelentős mértékben visszaszorította a középosztály, illetve a felső középosztálybeli kábítószer-fogyasztók számát. Mert sokat veszíthetnek. A büntetőjogi következményeken túl elesnek az ösztönző lehetőségektől, nem kerülhetnek jó állásokba. Ezek egy középosztálybelinek, vagy egy felső középosztálybelinek nagyon fontosak, ezért az intézkedések hatottak, míg a náluk alacsonyabb társadalmi rétegekre viszont nem. Volt még egy jelentős nem kívánt utóhatás: míg a „drogháború” előtt a kábítószer-használathoz jellemzően nagyon elleni bűncselekmények társultak, a „drogháború” óta viszont már az erőszakos

⁴ Németh (1998) 346.

⁵ A Kábítószerügyi Koordinációs Bizottság 2010. november 2-i ülésének 4. napirendi pontjához. Tájékoztató a Magyar Köztársaság Rendőrségének Drogstratégiájának megvalósulásáról. 7.

bűncselekmények. A drogszintéren az értelmetlen, differenciálatlan szigor mindig visszaüt.⁶

„Egyértelmű, hogy a kínálati oldal elleni küzdelem az, amelyik célravezető lehet. Ez kizárólag a rendvédelmi szervek rendészeti és bűnüldözési munkájával valósítható meg. Felmerül az a kérdés, hogy mennyire érdekeltek a rendvédelmi szervek. Három elfogott fogyasztó esetén pont kettővel több eredményes statisztikai lap keletkezik, mint akkor, ha egy elfogott forgalmazót sikerül kézre keríteni. Mindenki tudja, hogy sajnos a gyakorlatban előfordul az iratok tologatása, az illetékesség és hatáskör hiányát állapítják meg sokszor még úgy is, hogy másként értelmezik, másként adják össze az elfogyasztott mennyiséget csak azért, hogy másnak kelljen foglalkoznia vele. Azt gondolom, hogy ez nemcsak kizárólag jogszabályi módosítás, hanem szintén olyan probléma, ami nem csak ezen a területen jelentkezik. Pozitív példaként kell megemlíteni, hogy amikor a Vám- és Pénzügyőrséget bevonták az ilyen jellegű bűncselekmények nyomozásába, egyből megugrott az a határon elfogott nem kis mennyiségű kábítószer-behozatali statisztika, ami azelőtt nem volt olyan mértékű.”⁷

A szakirodalom néhány nem kívánt következményt is tulajdonít az elsősorban kínálatcsökkentést favorizáló nemzetközi drogkontroll-rendszernek, ezek a következők:

1. bűnszervezetek által irányított feketepiac alakult ki;
2. a politika súlypontja a rendészetre helyeződött, az egészségügy háttérbe szorult;
3. ha az egyik régióban sikerül felszámolni a drognövények termesztését, az mindig más földrajzi régiókba helyeződik át (úgynevezett léggömb-effektus);
4. folyamatosan megújul a kínálat a piacon, eddig ismeretlen drogok fogyasztása terjed el;
5. a társadalom kirekeszti és marginalizálja a droghasználókat/-függőket.⁸

A rendőrség feladata a kínálatcsökkentésben

A 4/2014. (II. 21.) ORFK utasítás a Rendőrség Drogellenes Stratégiájáról

A rendőrség drogellenes stratégiája rögzíti a rendőrség helyzetképét a kábítószer-területen, illetve hogy milyen feladatok ellátásával tud megfelelni a Nemzeti Drogellenes Stratégiában foglaltaknak. Az utasítás rendelkező része mintegy négy oldal, amely rögzíti a szervezet rövid, közép- és hosszú távú céljait, amit a kínálatcsökkentés területén be kell töltenie. A rövid távú célok között találjuk az eljárások terjesztői típusú magatartások felé való elmozdulását, az illegális pénzeszközök felderítésének növelését, rendőrkapitányságonként kettő, illetve esetenként három speciálisan kiképzett nyomozó munkába állítását, a rendőrség oktatási programjainak aktualizálását. Rövid távú cél továbbá a kábítószer-élvező személyekkel elsőként kapcsolatba kerülő állomány továbbképzése a szerhasználat jeleinek felismerése céljából, a BSZKI technikai és sze-

⁶ Sereg András interjúja dr. Lévay Miklós alkotmánybíróval (2013)

⁷ Topolánszky (2007) 13.

⁸ Az állampolgári jogok országgyűlési biztosának Jelentése Az AJB 1092/2011 számú ügyben.

mélyi feltételeinek javítása, a csomagküldő szolgálatok, a postai úton való kézbesítés, illetve az interneten történő kábítószer-vásárlás fokozottabb ellenőrzése.

A középtávú célok között szerepel a titkos információgyűjtés és a kábítószer-rendészeti tevékenység fokozása, az állatgyógyászat szakirányú ellenőrzése, a nemzetközi bűnügyi együttműködés javítása.

A hosszú távú célok között a nyomozások terjesztői tevékenységek felé való további (25%-os) elmozdulását, illetve az illegális kábítószer-kereskedelmet folytató bünszervezetek gazdasági hátterének felderítéséből és felszámolásából származó tapasztalatok módszertani útmutatóban történő összefoglalását találjuk.

Az utasítás folyamatosan végrehajtható célokat is tartalmaz, amelyek között van a Bűnügyi Szakértői és Kutatóintézet technikai és személyi jellegű igényeinek biztosítása, azok folyamatos fejlesztése, az új ismeretek rendőrképzésben való megjelenítése, a vonatkozó jogszabályok folyamatos nyomon követése, a változtatási javaslatok megtétele, továbbá a rendőrség drogmegelőzési oktatási programjainak propagálása, a rendőrök iskolai oktatásba való további bevonása.

A Rendőrség Drogellenes Stratégiáját az utasítás melléklete tartalmazza. A stratégia felsorolja a vonatkozó nemzetközi egyezményeket, majd helyzetértékeléssel folytatja az alábbiak szerint:

„Kábítószerrel történő visszaélés bűncselekménye miatt évente 4000–8000 eljárás fejeződik be Magyarországon. Ez a szám 2005-ben volt a legmagasabb (7600 fölötti eljárás), 2003-ban pedig a legalacsonyabb (3378 eljárás). 2012-ben 5219 rendbeli kábítószerrel való visszaélés bűncselekményt és 4805 elkövetőt regisztráltak, mely számok a korábbi évekhez képest csökkenést jeleznek. Ezek közül 4584 eset (87,8%) fogyasztói típusú, 570 eset (10,9%) pedig kereskedői bűncselekmény volt. Az elkövetők 79,8%-a 30 év alatti volt, ezen belül nőtt a fiatalkorúak aránya (17,9%-ra). A kábítószerrel visszaélést elkövetők közel háromnegyede büntetlen előéletű volt. 2012-ben tovább csökkent a vádemeléssel végződő eljárások aránya (a 2011. évi adatokhoz viszonyítva mintegy 42%-ról 36,2%-ra). Az elterelés alkalmazása következtében a nyomozások 58,3%-a fejeződött be bírósági eljárást nem eredményező módon.

A vádemelést nem eredményező lezárások között 2007 óta folyamatosan nő a „büntethetőséget megszüntető egyéb ok” címen történő befejezések aránya. A bűncselekmények elkövetésének helyét vizsgálva, az országon belül tovább nőtt a közép-magyarországi (Budapest és Pest megye) dominancia: itt követték el a regisztrált bűncselekmények 32%-át.

Az előző évekhez hasonlóan a regisztrált visszaélés kábítószerrel bűncselekmények túlnyomó többségét 2012-ben is kannabisszal követték el (75,2%, 3925 eset). Ugyanakkor a megelőző évhez képest csökkent a kannabisszal elkövetett visszaélések száma (17,1%-kal) és aránya is a visszaélés kábítószerrel bűncselekmények között (5,0%-kal). 2012-ben az amfetamin az esetek 14,1%-ában (738 eset) szerepelt az elkövetés tárgyaként, 2011-ben ez az arány 8,1% volt, mintegy 6 százalékponttal nőtt a szerrel

elkövetett, regisztrált bűncselekmények aránya, az előző évhez képest a heroinnal elkövetett visszaélések a bűncselekmények mindössze 1,4%-át tették ki (72 eset).

A kábítószergyanús anyagok lefoglalási adatai alapján a hazai piacon leggyakrabban előforduló anyag – mind a lefoglalások számát, mind a mennyiségét tekintve – a marihuána. A lefoglalások száma alapján a kokain, az amfetamin, a metamfetamin és az LSD feketepiaci részesedése évek óta hasonlóknak tekinthető. A heroin lefoglalásainak száma, illetve a lefoglalt anyag mennyisége a 2010-ben tapasztalható kismértékű csökkenés után 2012-ben jelentősen visszaesett, a fogyasztási és lefoglalási adatok arról tanúskodnak, hogy a heroin lényegében eltűnt a piacról. Ezzel egyidejűleg folytatódott az új pszichoaktív anyagok előző két évben kezdődött térnyerése, a tiltólistára került mepredron helyét különböző – azóta szintén tiltólistára került – katinon vegyületek (4-MEC, MDPV), továbbá szintetikus kannabinoidokkal kezelt növényi törmelékek vették át.

Kábítószer-csempészet tekintetében Magyarország továbbra is tranzit- és célország egyben. A legtöbb kábítószer típus külföldről jut hazánkba, a belföldi előállítás egyedül a marihuána esetében játszik egyre meghatározóbb szerepet. A kábítószer árak 2009-hez képest lényegében nem változott, a heroin ára kismértékben, hatóanyag tartalmának csökkenésével párhuzamosan mérséklődött. Az elmúlt két év legjelentősebb kábítószerpiaci fejleménye a szintetikus szerek piacának átalakulása, az ecstasy tabletták újbóli feltűnése és új, sok esetben még listán sem lévő hatóanyagot tartalmazó porok és tabletták megjelenése, illetve szokatlanul gyors terjedése.”

Ezt követően az új pszichotróp anyagok piaci jelenlétét, veszélyeit elemzi az utasítás. A Szervezeti feltételek című rész elején a szükséges szervezeti megerősítésekről olvashatunk, a második részben a kínálatcsökkentés fontosságát elemzi a stratégia:

„Mindezek alapján a kínálatcsökkentés legfőbb stratégiai célja bármely visszaélésre alkalmas pszichoaktív anyag Magyarországra történő bejutásának és a hazánkban megjelenő szerekhez való hozzáférés megakadályozása, illetve ezzel összefüggésben a bűnmegelőzési vetület érvényesítése. A kínálatcsökkentő munka jogszabályokban foglalt kötelezettség, amely védi a társadalom tagjait, és a különböző közösségek (család, köznevelési intézmény, munkahely stb.) biztonságát szolgálja. Tevékenységi területe a jogi szabályozást, a bűnüldözést, az illegális kábítószer-termelés felszámolását és az úgynevezett kábítószer-prekurzorok és pre-prekurzorok, kábítószer, pszichotróp és új pszichoaktív anyagok szigorú ellenőrzését egyaránt érinti. A kábítószer-kínálat visszaszorítása – függetlenül a kábítószer egyes típusaitól – a jogszabályok által évtizedek óta folyamatosan megkövetelt zero tolerancia elvén alapul, és ez a tevékenység a kábítószer-kereskedőkre és -termelőkre összpontosul. A kábítószer között a tekintetben sincs különbség, hogy az egyes kábítószer termeléséhez és kereskedelméhez kapcsolódó büntetőjogi felelősség alól sem függőség, sem más indok nem mentesíthet. A Rendőrség tevékenysége a kábítószerrel kapcsolatos bűnözés visszaszorítását célozza, ami megfelel a társadalom elvárásainak is. A büntetőpolitikával kapcsolatos társadalmi el-

várás az is, hogy a bűncselekmények egyéni és közösségi következményeivel kapcsolatos beavatkozások rendszere is rendelkezésre álljon. A kábítószereket előállítók, termelők, forgalmazók, üzletszerűen kínálók által elkövetett bűncselekmények esetén a szigorú szabadságelvonás mellett a kábítószerekkel összefüggésben keletkezett vagyon elvonását is biztosítaniuk kell a jogszabályi kereteknek. Az elkobzás alá eső vagyon esetében cél, hogy az a megelőzés, a kezelés-ellátás, illetve a kínálatcsökkentés fejlesztésére fordítható legyen.”

Ezután a stratégia az európai kábítószer-kereskedelmet elemzi, majd áttér az egyes kábítószerekre. Bemutatja a kannabisz vezető szerepét, a heroin csökkenő tendenciáját, illetve elemzi az új pszichoaktív anyagokat.

Az ezt követő alfejezet a Rendőrség egyes szakterületeinek felépítéséről és feladatáról szól. Legelőször a bűnügyi tevékenységet mutatja be, ezen belül is az ügyek hatáskör és illetékesség szerinti elosztását. Központi szinten az ORFK Bűnügyi Főigazgatóság Bűnügyi Főosztálya látja el a visszaélés kábítószerrel és visszaélés új pszichoaktív anyaggal kapcsolatos bűncselekmény felderítésének, nyomozásának szakirányítását. Központi szerepet játszik a jogszabályváltozások kezdeményezésében. Elemzi a KR NNI speciális illetékességi szabályait. Területi szinten a rendőr-főkapitányságok szervei járnak el minden, a Btk. szerint „súlyosabban minősülő” kábítószerrel való visszaélési bűncselekmény esetében, ha a bűncselekményt bünszövetségben, hivatalos vagy közfeladatot ellátó személyként, e minőséget felhasználva követik el. A vonatkozó jogszabályok alapján a városi, kerületi rendőrkapitányságok beosztottai járnak el minden, a korábbiakban fel nem sorolt minősítésű bűncselekmény gyanújának esetében.

A következőkben a stratégia a rendőrség bűnmegelőzési tevékenységét, a drogprevenciót mutatja be. Utal a jelenleg is futó programokra, illetve hivatkozik a Nemzeti Drogellenes stratégiára, miszerint a kábítószer-problémával kapcsolatos megelőzési tevékenységnek valamennyi szintéren és célcsoportban az egészségfejlesztés tágabb összefüggésében kell megfogalmazódnia. Másrészt ugyanebben a szellemben utal a drogmentesség elérésének és megtartásának kiemelt céljára.

A stratégia beszámol az igazgatásrendészeti szolgálati ághoz tartozó feladatokról, elsősorban a kábítószer-rendészet feladatkörébe tartozó tevékenységekről. A *rendőri szervek egymás közötti együttműködése* című rész a belső kommunikáció fontosságát elemzi, majd kiemeli ennek jelentőségét a terjesztő hálózatok felderítésében. A harmadik fejezetben a stratégia a BSZKI szerepét, jelentőségét, feladatait elemzi. Az Intézet kizárólagos hatáskörrel végzi a nyomozó hatóság által lefoglalt kábítószeranyagok vizsgálatát, továbbá az új pszichoaktív szerek azonosítását.

A stratégia negyedik fejezete a rendőrség bűnügyi szolgálati ágának prioritásait, a kábítószer- probléma kezeléséből adódó speciális feladatokat elemzi. Ezen belül a *Kínálatcsökkentés* című alfejezet hitet tesz amellett, hogy

„A Rendőrség kábítószer-probléma kezelésével összefüggésben lévő kínálatcsökkentési feladatai rövidtávon a kábítószer-fogyasztók, -terjesztők számának behatárolása,

a negatív tendenciák lassítása, míg hosszú távon a Nemzeti Drogellenes Stratégiában meghatározott cél az, hogy 2020-ra a kereslet- és a kínálatcsökkentés egyensúlyának biztosítása mellett a rendelkezésre álló eszközök széles körű alkalmazásával a lehető legteljesebb mértékben visszaszoruljon kábítószer-fogyasztás mértéke Magyarországon.”

Az idézett mondat egyrészt feleslegesen hosszú, girbegurba gondolatmenetű, nehezen követhető, de nem ez a legnagyobb baj vele. Hanem a terjengős sorok közé rejtett eszme a drogmentes társadalomról. A második alfejezet a kábítószer hazai illegális előállításának akadályozását elemzi. Itt a stratégia a kannabisztermesztést, illetve az illegális laboratóriumokat, illetve ezek felszámolását emeli ki.

Az ötödik fejezet első alfejezetében a rendőrségi drogstratégia felsorolja a Nemzeti Drogellenes Stratégia szerinti feladatokat a kínálatcsökkentés területén:

„a) A nyomozati munka támogatása és az eljárások felgyorsítása érdekében tovább kell fejleszteni a szakértői háttér személyi állományát és technikai felszereltségét.

b) A nemzetközi és európai uniós folyamatoknak megfelelően elő kell segíteni a kábítószer-vizsgáló laboratóriumi hálózat szakmai, tudományos fejlődését és technikai fejlesztését, kapacitásuk igény szerinti bővítését.

c) A kábítószer-bűnözés elleni rendőri egység fejlesztése során a multidiszciplináris (gazdaságvédelem, informatikai környezetben megvalósuló) fellépést lehetővé tévő képességek további bővítése, a rendelkezésre álló technikai eszközök és felszerelések fejlesztése, a helyi-területi rendőri szervek felé a szakirányítás erősítése szükséges.

d) Növelni szükséges a hazai rendészeti szervezetek közötti információcsere hatékonyságát.

e) A sikeres és kellően elrettentő, megfelelő visszatartó erőt képviselő büntetőeljárások érdekében javítani kell a rendészeti szervek és az igazságügyi hatóságok együttműködését, elsősorban az ügyészek és bírák új elkövetési formákról, magatartásokról való megfelelő tájékoztatása és képzése révén.

f) Meg kell vizsgálni a szigorúbb, a kábítószerekre vonatkozó szabályozáshoz jobban közelítő, illetve egy önálló, a gyógyszerekről szóló törvény keretein kívül, az illegális droghasználatról szóló önálló jogszabály szükségességét is.

g) Mivel a kábítószer-bűnözés a nemzetközi szervezett bűnözés része, amelyben jellemző a határon átnyúló elem, a hatékony és aktív rendészeti fellépéshez elengedhetetlen a két- és többoldalú nemzetközi kapcsolatok kialakítása, fenntartása és folyamatos fejlesztése. Biztosítani kell a kábítószer-bűnözés elleni rendőri egységek számára a napi szintű nemzetközi kapcsolattartást. Ebben a vonatkozásban meghatározó az Európai Unió

2014–2017-es súlyos és szervezett bűnözés elleni szakpolitikai ciklusában való aktív rendőrségi részvétel. Ezen időszakra szóló uniós prioritások előírják, hogy csökkenteni kell az EU-ban a szintetikus kábítószerek előállítását, akadályozni kell a szintetikus kábítószerekkel való kereskedelembe részt vevő szervezett bűnözői csoportok tevékenységét, csökkenteni kell az EU-ba irányuló kokain- és heroin-kereskedelmet, va-

lamint akadályozni kell az EU-n belüli terjesztés elősegítésével foglalkozó szervezett bűnözői csoportok tevékenységét. Ennek végrehajtása a hazai bűnüldöző szervek számára is nemzeti szinten leképezendő és végrehajtandó kiemelt fontosságú feladat.

h) Gyakoribbá kell tenni az európai uniós kezdeményezések alapján létrejövő operatív együttműködésben való részvételünket, valamint a határon átnyúló információcsere-t. Fokozni kell az Europol felé történő információszolgáltatást, és aktívan igénybe kell venni a rendelkezésre álló európai elemző-értékelő kapacitásokat. Növelni kell a közös bűnfelderítő és nyomozócsoportok számát. Minden rendelkezésre álló nemzetközi információs csatornát (Interpol, SELEC, PCC SEE, kétoldalú kapcsolatok) és a jogszabályok alapján adott együttműködési formákat maximálisan ki kell használni az érdemi együttműködés további javítása érdekében.

i) Aktív és kezdeményező fellépésre van szükség a nemzetközi szinten a kábítószer- és pszichoaktív anyagok és ehhez kapcsolódó termékek, technológiák országba áramlásának megakadályozása érdekében.

j) A schengeni külső határszakaszokon (ideértve a légi határt is) fokozni kell a kábítószer-bűnözéshez kapcsolódó csempészszerű elkövetési magatartások elleni fellépést olyan integrált metodika révén, amelyben Rendőrség bünyügyi és határrendészeti szolgálati ága, valamint a NAV is megfelelően együttműködik. Emellett, tekintettel a meglévő és tovább bővülő schengeni belső határszakaszokra, fokozni szükséges a vonatkozó mélységi ellenőrzési tevékenységet.

k) A legális nemzetközi áruforgalom szerepe növekszik, mivel a postai és csomagküldő szolgáltatásokat a csempészek egyre intenzívebben veszik igénybe. Ennek érdekében javítani kell a bűnüldöző szervek és ezen ágazat szereplői közötti együttműködést tapasztalatcsere, képzés, együttműködési megállapodások, rendszeres egyeztető fórum létrehozása révén.

l) A társadalmi bűnmegelőzés eszközrendszerére, jelenlegi és majdani kapacitásaira mind a kereslet-, mind a kínálatcsökkentés kapcsán támaszkodni kell.

m) A visszaélések lehetőségének csökkentése és az illegális felhasználás elleni hatékony fellépés érdekében tovább kell fejleszteni a hatósági ellenőrzés személyi állományát és technikai felszereltségét.

n) Elő kell írni az elektronikus adat ideiglenes hozzáférhetetlenné tételét (blokkolás) a büntetőeljárás nyomozati szakaszában a kábítószer-kereskedelem, a kóros szenvedélykeltés, a kábítószer készítésének elősegítése, továbbá az új pszichoaktív anyaggal visszaélés bűncselekmények megalapozott gyanúja alapján indított nyomozati eljárások esetén is.

o) A kábítószer-fogyasztással összefüggő közlekedési balesetek számának csökkentése érdekében fokozni kell a célzott közúti ellenőrzéseket, és meg kell teremteni a balesetet okozó gépkocsivezetők szűrésének lehetőségét.

Miután a rendőrségi drogstratégia ezt részletesen felsorolja, a következő több alfejezetben igyekszik a fentiekben foglalt információkat aprópénzre váltani, rövidített formában összefoglalni.

A Rendőrség Drogellenes Stratégiájának értékelése

- A stratégiában deklarálva van a kereslet-, illetve a kínálatcsökkentés mint cél, azonban szó sem esik az ártalomcsökkentésről. Ez még akkor is kritizálható, ha az ártalomcsökkentés nyilvánvalóan nem elsősorban a rendőrség feladata.
- A stratégia duplán tárgyal egyes témákat. Például a bűnügyi szolgálati ág feladatai legalább két fejezetben is deklarálva vannak.
- Nem arányosak a fejezetek, alfejezetek, nem egységes a szerkesztés. Nyilvánvaló, hogy effajta stratégiát több szakember készít. Azonban érdemes lenne egy szerkesztői, lektori munka a felesleges ismétlések és a szerkesztési eltérések, aránytalanságok kiküszöbölésére.
- Különböző szakmai minőségű részek találhatók a stratégiában. Egyes fejezetekben – mint például a helyzetértékeléssel foglalkozóban – nagyon magas szakmai színvonalon, az információk egy részét tekintve hiánypótló jelleggel, igényesen fogalmazott adatokat olvashatunk. Más fejezetek, alfejezetek sokkal inkább pusztán helykitöltésre, az ezer éve ismert(en nem működő) lózungok kifejtésére használhatók.
- A stratégia nagy hiányossága, hogy nem ír elő elvárt magatartást a rendőrség munkatársai számára a Kábítószerügyi Egyeztető Fórumokban (KEF) való részvételt illetően. A korábbi stratégia még tett említést erről, a helyzetet természetesen kiválóan értékelve. A kérdés új stratégiából való kimaradása mutatja a téma valódi prioritását a szervezeten belül.
- A stratégia egyértelmű pozitívuma annak több helyütt való deklarálása, hogy a rendőrség célja a terjesztői tevékenység felé való fordulás, ami támogatható cél, másrészt egyértelmű nemzetközi tendencia. Ehhez hozzá kell tenni, hogy a 15 és 20%-ban megfogalmazott arány, amely a terjesztői típusú magatartások részesedését tüzi ki a jövőben lefolytatandó eljárásokban, eléggé illuzórikusnak tűnik, ugyanis ehhez megvalósítási terv nem kapcsolódik. Másrészt a kitűzött cél tovább erősíti a szervezetre továbbra is nagymértékben ránehezülő statisztikai szemléletet, újabb „trükközési kényszert” telepítve az egyes rendőri vezetői szintekre.

A 26/2009. (OT 15.) ORFK utasítás

A szakirányítás keretében az ORFK Bűnügyi Főosztályán a visszaélés kábítószerrel bűncselekmény nyomozása során a rendőrség szerveire háruló feladatokról 26/2009. (OT 15.) számon ORFK utasítást készítettek.

Az utasítás egyebek mellett meghatározza a rendőrség szervezeti egységeinek a kábítószerrel való visszaélés bűncselekmény felderítésével, illetve nyomozásával kapcsolatos feladatait, a kábítószer gyanúját keltő anyagok lefoglalásának szabályait, a kábítószer gyanúját keltő anyagok megtalálása során az elkobzás, a tárolás, a bűnjelkezelés, a megsemmisítés és a szállítás részletes menetét.

A 32/2014. (VIII. 29.) ORFK utasítás

Ez az utasítás a bódító hatású szertől befolyásolt állapotú járművezetőkkel, valamint a kábítószerrel összefüggő bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható személyekkel szemben alkalmazandó rendőri intézkedésekről szóló előírásokat tartalmazza.

Kábítószer-rendészeti tevékenység

A kábítószer-rendészeti feladatokat – kisebb megszakításokkal – 1989-től az ORFK-n az Igazgatásrendészeti Főosztály látja el. A feladat 1991. szeptember 1-jétől 1992. március 31-ig a Bűnügyi Főigazgatósághoz, majd 1992. november 23-tól 1993. április 30-ig a BM Rendészeti Főosztályához lett telepítve, de a szervezetidegen szakmai környezetben a feladat végrehajtása végképp megszűnt. 1994. január 1-jével erősödött meg a rendőrség központi szintjén a kábítószer-rendészeti tevékenység végzése az ORFK Közbiztonsági Főigazgatóság Igazgatásrendészeti Főosztály Rendészeti Osztály keretein belül. A központi feladatok ellátása mellett jelenleg egy stabil kábítószer-rendészeti területi hálózat működik.

Ismereteink szerint az EU országainak zömében a bűnüldöző szervek berkein belül nem folyik a hazánkhoz hasonló jellegű kábítószer-rendészeti tevékenység. A Nemzetközi Kábítószer-ellenőrzési Bizottság (INCB) több esetben is pozitív példaként hozta fel a magyar kábítószer-rendészeti rendszert.

A rendőrség központi és területi szerveinél dolgozó kábítószer-rendészek feladatait a kábítószerekkel és pszichotróp anyagokkal végezhető tevékenységekről szóló 142/2004. (IV. 29.) Kormányrendelet, a kábítószer-prekurzorokkal kapcsolatos egyes hatósági eljárási szabályok, valamint a hatósági feladat- és hatáskörök megállapításáról szóló 159/2005. (VIII. 16.) Kormányrendelet, valamint a kábítószer-bűnözés elleni rendőri-rendészeti tevékenység során végrehajtandó feladatokról szóló 43/2009. (OT 26.) ORFK utasítás határozza meg.

Ezen normák alapján az ORFK RFI IFO Rendészeti Osztálynak, valamint a megyei rendőr-főkapitányságok igazgatásrendészeti osztályainak és a BRFK Közbiztonsági Szervek Igazgatásrendészeti Főosztály Rendészeti és Fegyverengedélyügyi Osztálynak kábítószer-rendészeti feladatkörben különösen a következő tevékenységeket kell ellátniuk:

- a kábítószer kémiai profil-meghatározásához szükséges minták;
- a visszaélés szempontjából veszélyes új szer mintái kivitelének és behozatalának engedélyezése;
- állatgyógyászati intézmények, állatgyógyászati készítmények kiskereskedelmi forgalmazóinak és a magánállatorvosok kábítószerekkel kapcsolatos tevékenységének nyilvántartásba vétele;
- kábítószerekkel és a kábítószer-prekurzorokkal kapcsolatos tevékenységek, illetve az ipari mákkal és magas THC-tartalmú kenderrel végezhető egyéb tevékenységekkel kapcsolatos engedélyek kiadásában szakhatóságként közreműködés;

- a kábítószerekkel folytatott valamennyi engedélyes (gyógyszergyárak, gyógyszer-nagykereskedők, galenusi laboratóriumok, kutatóhelyek) és az egészségügyi szolgáltatók (gyógyszertár, kórház, állatorvos) tevékenységének felügyelete és rendészeti vonatkozású ellenőrzése;
- a kábítószer-prekursorokkal folytatott gyártási (előállítási, regenerálási), feldolgozási, felhasználási, forgalmazási és tárolási (raktározási) tevékenységek felügyelete és rendészeti vonatkozású ellenőrzése.

A központi szerv szakreferensei évente több mint száz közigazgatási hatósági ügyet (engedélyezés, szakhatósági állásfoglalás, nyilvántartásba vétel) intéznek. A 2010. év első félévében – jogszabályi módosulást követően – több mint nyolcszáz állatgyógyászati intézményt, kiskereskedelmi forgalmazót és magánállatorvost vettek hatósági nyilvántartásba. A kábítószerekkel, pszichotróp anyagokkal és a kábítószer-prekursorokkal folytatott legális tevékenységek rendőri ellenőrzése hatékony eszköze a bűnmegelőzésnek, mivel megnehezíti a legálisan tevékenykedőktől ezen anyagok átkerülését az illegális csatornába, és ezzel kínálatcsökkentést valósít meg.⁹

Vámhatósági feladatok

A kábítószer-prekursorok harmadik országok tekintetében megvalósuló behozatala és kivitele, egyes esetekben újra kivitele engedélyköteles. Az engedélyeket a Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal (a továbbiakban: MKEH) Kereskedelmi Hatósága állítja ki a Magyarországon letelepedett gazdálkodók részére.¹⁰ Az eljárásokhoz más uniós tagállam engedélye is elfogadható. Az MKEH a kábítószer-prekursorokat érintő behozatali és kiviteli engedélyek kiadásáról – a NAV és az MKEH közti együttműködési megállapodás alapján – az egyablakos adatcsere-forgalom keretében tájékoztatást ad a vámhatóság részére. A vámhatóság az így érkező adatok felhasználásával ellenőrizheti a váminformatikai rendszerben a kiállított engedélyek felhasználását, nyomon követheti az eljárások befejeződését. A kábítószerekkel és pszichotróp anyagokkal, valamint az új pszichoaktív anyagokkal végezhető tevékenységekről, valamint ezen anyagok jegyzékbe vételéről és jegyzékeinek módosításáról szóló 66/2012. (IV. 2.) Kormányrendelet (továbbiakban: Kábítószer Korm. rendelet) hatálya alá tartozó anyagok harmadik országokat érintően bonyolódó behozatala, kivitele, illetve Európai Unión belüli szállítása (a továbbiakban: transzfer) szintén engedélyhez kötött, melyet hazánk területén az Egészségügyi Engedélyezési és Közigazgatási Hivatal (a továbbiakban: EEKH) Kábítószerügyi Főosztálya állít ki.¹¹ Az EEKH az engedélyeken minden esetben feltünteti a vámhatóságnak az adott eljárás (behozatal, beléptetés, kivitel, kiléptetés, transzfer) elvégzésére kijelölt vámszervét. Alapesetben az eljárást csak a kijelölt vám-

⁹ A Kábítószerügyi Koordinációs Bizottság 2010. november 2-i ülésének 4. napirendi pontjához... i. m.

¹⁰ A kábítószer-prekursorokkal kapcsolatos egyes hatósági eljárási szabályok, valamint a hatósági feladat- és hatáskörök megállapításáról szóló 159/2005. (VIII. 16.) Korm. rendelet 1. § (1) bekezdése szerint.

¹¹ A Kábítószer Kormányrendelet 13. § (1) és 15. § (1) bekezdése szerint.

szerv végezheti el, e szabálytól csak különösen indokolt esetben, az EEKH engedélyével lehet eltérni. Az EEKH az engedélyek kiadására vonatkozó adatszolgáltatást – eltérően a kábítószer-prekurzorokhoz kapcsolódó engedélyezési mechanizmustól – az egyablakos adatcsere keretében nem végez.

Az egyes termékköröket érintő vámhatósági ellenőrzés

A vámhatóság a kábítószer-prekurzorok, illetve a kábítószeres, pszichotróp és új pszichoaktív anyagok harmadik országok vonatkozásában bonyolódó kivitelét, behozatalt, valamint tranzitját, továbbá utóbbi termékkör transzferjét ellenőrzi.¹² A vámhatóság alapvetően az eljárás alá vont termékek azonosságát, a két termékkör szállításához kiállított engedélyek meglétét, azok adattartalmát és érvényességét ellenőrzi, majd hitelesíti azokat. Emellett a kábítószer-prekurzorok esetében a vámhatóság vizsgálja a behozatal törvényes felhasználási célját, valamint a gazdálkodói tevékenység MKEH általi nyilvántartásba vételét igazoló határozat meglétét.¹³ A vámhatóság a kábítószeres, pszichotróp és új pszichoaktív anyagok behozatalához, kiviteléhez, illetve transzferéhez, továbbá – ha a szállítmány hazánk területén keresztül hagyja el az Európai Unió vámterületét – a kábítószer-prekurzorok kiviteléhez kiállított engedélyeket bevonja, majd elszámolásuk érdekében megküldi az engedélyezést végző hatóságok részére. A vámhatóság mindkét termékkör tekintetében jogosult minden olyan szállítmányt feltartóztatni, amelyek ellenőrzése során alaposan feltételezhető az eredeti rendeltetéstől eltérő felhasználás (eltérítés) gyanúja. Ha az eljárások során a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvényben foglalt, a kábítószer-területtel kapcsolatos törvényi tényállások valamely elkövetési magatartása megvalósul, a vámhatóság megteszi a szükséges intézkedéseket a büntetőeljárás lefolytatása iránt. A gyakorlati tapasztalatok szerint büntetőeljárások keretében foganatosított intézkedések során a vámhatóság és a rendőrség együttműködése megfelelő.

Az AEO tanúsítvány jelentősége a kábítószer-szakterület ellenőrzésében

A kábítószer-szakterület tekintetében érintett anyagok szállítása során pozitív megkülönböztetésben részesülnek a Közösségi Vámkódex létrehozásáról szóló 2913/92/EGK tanácsi rendelet (a továbbiakban: Közösségi Vámkódex) végrehajtására vonatkozó rendelkezések megállapításáról szóló 2454/93/EGK bizottsági rendelet (a továbbiakban: bizottsági rendelet) 14a. cikk b)–c) pontjai szerinti engedélyezett gazdálkodói (AEO) tanúsítványokkal rendelkező gazdasági szereplők. Az AEO tanúsítvánnyal rendelkező gazdálkodók vámeljárásai során a vámhatóság nem tart rendszeres fizikai vizsgálatokat, illetve azokat elsőbbséggel végzi el a bizottsági rendelet 14b. cikk (4) bekezdésében

¹² A kábítószer-prekurzorokkal kapcsolatos egyes hatósági eljárási szabályok, valamint a hatósági feladat- és hatáskörök megállapításáról szóló 159/2005. (VIII. 16.) Korm. rendelet 6. § (1) bekezdés c) pontja, valamint a Kábítószer Korm. rendelet 26. § (1) bekezdés b) pontja alapján.

¹³ A Közösségi Vámkódex létrehozásáról szóló 2913/92/EGK tanácsi rendelet 7. cikk (1) és 8. cikk (1) bekezdései szerint.

írtaknak megfelelően. Fontos kiemelni, hogy a legkésőbb 2016. május 1-je után kötelezően alkalmazandó – és egyúttal a Közösségi Vámkódexet felváltó –, az Uniós Vámkódex létrehozásáról szóló 952/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (a továbbiakban: Uniós Vámkódex) az AEO tanúsítványhoz kapcsolódó szabályozást jelentősen átalakítja, illetve kiterjeszti a részükre nyújtható vámjogi egyszerűsítéseket és könnyítéseket. Az új vámjogi szabályozás az engedélyezett gazdálkodói tanúsítványokat már engedélyként határozza meg, és az általuk biztosítható előnyöket – a jelenleginél szigorúbb – követelményrendszer teljesítéséhez köti. A megfelelő felkészülés érdekében már most minden jogalkalmazónak ajánlott az Uniós Vámkódex új rendelkezéseinek tanulmányozása.¹⁴

A Nemzeti Adó- és Vámhivatal Drogellenes Stratégiája 2015–2016

A Stratégia célja és alkalmazási területei vonatkozásában legfontosabb, hogy a Nemzeti Drogellenes Stratégia NAV-ot érintő feladatok hatékony és eredményes végrehajtását meghatározza, és részt vegyen az illegális szerek kínálatcsökkenésének elősegítésében.

A feladat végrehajtása körében kiemelt jelentőségű a technikai eszközökkel történő folyamatos ellátottság biztosítása, a kábítószer-kereső szolgálati kutya állomány alkalmazásának fenntartása, fejlesztése, a megfelelő szintű képzések, továbbképzések szervezése és megtartása, a társhatóságokkal való együttműködés és információcsere, az ismeretlen eredetű és összetételű gyanús anyagok vizsgálata, előszűrése.

A Stratégiában megjelenik az új pszichoaktív anyagok felderítésének elősegítése érdekében a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtéren működő alsó fokú vámszervek, valamint a NAV Szakértői Intézete eszközparkjának hordozható spektrométerekkel és spektrofotométerekkel (kézi analitikai készülékekkel) történő fejlesztése.

A vámszervek által visszatartott vagy lefoglalt ismeretlen eredetű és összetételű anyagok beazonosítása, eddig Magyarországon nem vizsgált új pszichoaktív anyagok szerkezeti azonosítása.¹⁵

Határrendészeti feladatok

A határrendészet területén a közelmúltban nagyon jelentős változások történtek, amelyek a kábítószer-kriminalitással kapcsolatos határrendészeti feladatokra is komoly hatással voltak. Egyrészt jelentős átszervezés történt még továbbá az Európai Unió csatlakozásának évében, amikor is az új típusú környezeti elvárásoknak történő megfelelés érdekében – többek között – a korábban önálló és elszórt határőrizeti és határforgalmi kirendeltségeket részben felszámolták, összevonták őket, és 2004. június 15-én létrehozták a már komplex feladatrendszert teljesítő határrendészeti kirendeltségeket, határőrizeti és határfogalom-ellenőrzési feladatok ellátására felkészített hivatásos határrendész állománnyal. Közel hároméves felkészülési folyamat eredményeként orszá-

¹⁴ Harnberger (2015)

¹⁵ A Nemzeti Adó- és Vámhivatal Drogellenes Stratégiája 2015–2016.

gunk 2007 decemberében a szárazföldi határok, majd 2008 márciusában a légi határok vonatkozásában is a schengeni övezet teljes jogú tagjává vált. Ennek következményeként az ország államhatárának megközelítőleg fele úgynevezett belső határként, a másik fele pedig külső határként funkcionál, kerül ellenőrzésre.

2008. január 1-jével az addig önálló szervezetként működő Határőrség integrálódott a Magyar Köztársaság Rendőrsége szervezetébe. Innentől kezdve integrált rendészeti szervezet, a Magyarország Rendőrsége látja el a vonatkozó jogszabályokban számára előírt – így a határrendészeti – feladatokat is, ezen belül az államhatárhoz kapcsolódó kábítószer-csempészetelleni tevékenységet is. A Schengeni Végrehajtási Egyezmény (továbbiakban: Egyezmény) 2. cikkelye alapján: „A belső határok személyi ellenőrzés nélkül bárhol átléphetők.”

A külső határellenőrzés feladatainak jogalapja az Egyezmény 3–8. cikkelyében foglaltak szerint, fő szabályként:

- A külső határok csak a kijelölt határátkelőhelyeken és csak azok nyitvatartási ideje alatt léphetők át.
- Az ettől eltérő, jogsértő átlépést szankcionálják.
- Külföldi beléptetésének feltételei:
  - érvényes úti okmány;
  - érvényes vízum (vízumkötelezettség esetén);
  - a tartózkodás célját és feltételeit igazolni tudja (okmány, pénzeszköz stb.);
  - beléptetési tilalom alatt nem áll;
  - nem veszélyezteti a közrendet, a nemzetbiztonságot vagy valamely szerződő fél nemzetközi kapcsolatait.

A határforgalom-ellenőrzés minimum vagy alapos ellenőrzéssel történik állampolgárság, gyanúk vagy elrendelés alapján. Az alapos ellenőrzés kiterjed személyre, járműre, szállítmányra, csomagra (tárgyra). A külső határokon az azonos szintű ellenőrzésbiztosítása a Schengeni Közös Kézikönyv (SKK) és a Határőrök Gyakorlati Kézikönyve (Schengeni kézikönyv) alapján történik.

Mélyléségi ellenőrzési feladatok

A belső és külső határok ellenőrzési technológiája közti eltérések kiegyenlítő kompenzációjaként hajtják végre a rendőri szervek által önállóan, illetve az illegális migráció és a kapcsolódó nemzetközi bűnözés elleni harc érintett szervezetei, hatóságai által együttműködve vagy tényleges közös végrehajtással szükséges ellenőrzéseket.

A kábítószer-kutatási feladatokat a határforgalom ellenőrzésében részt vevő valamennyi hivatásos, szolgálatteljesítési helyre beosztott és szolgálati feladatot ellátó határrendész, rendőr jogosult végrehajtani. Ugyanakkor a kutatás tényleges végrehajtására a legmegfelelőbb szakmai felkészültséggel a kábítószerkeresőkutya-vezetők (KKAV-k) rendelkeznek. Az útlelvezékelőnél „csapódnak le” azok a *fiziológiai és meta-kommunikációs jelek* is, amely alapján az ellenőrzött személy, jármű esetében felmerül

a kábítószer-csempészet gyanúja, ezért azt alapos ellenőrzésre kell irányítania. A határátlépő adatainak *Schengeni Információs Rendszerben való ellenőrzésekor elért találat esetén* lehetséges, hogy visszaigazolást nyerhet, hogy például a beutazási és tartózkodási tilalom elrendelésének oka az átlépésre jelentkező személy által elkövetett vagy gyanítható kábítószer-csempészet volt. Így már van gyanúok a célirányos alapos ellenőrzésre. Nagyon fontos felfedési, beazonosítási lehetőség az úgynevezett *útvonalkövetés*. Az útlelvélkezelő az ellenőrzésre átadott útlevélben, annak vizsgálata során, be tudja azonosítani a felhasználó által látogatott országokat. Egyéb bejegyzések vizsgálatával megállapítható lesz az adott országban történő tartózkodás időtartama, annak célja, a határátlépéseknél használt átkelőhelyek, közlekedési eszközök. Ezen információkat össze tudja vetni azokkal a szakmai háttér-információkkal, amelyek klasszikusan a kábítószer termeszítő/-készítő államra, ismert és alkalmazott határátkelőhelyekre, csempésztútvonalakra utalnak. Ha ennek a „kockázatelemzésnek” a végeredményébe belefér az utas, akkor már szintén felmerülhet az útlelvélkezelőben a kábítószer-csempészet gyanúja, kezdeményezheti az alapos ellenőrzést. Szintén elsődleges gyanúra utaló jeleket fedhet fel az útlelvélkezelő az utas által használt jármű ellenőrzése során. Attól függetlenül, hogy minimum vagy alapos ellenőrzés hatálya alá tartozik a személy, az általa használt jármű vonatkozásában jelentkeznek ellenőrzési kötelezettségei az útlelvélkezelőnek.¹⁶

IRODALOMJEGYZÉK

- A Kábítószerügyi Koordinációs Bizottság 2010. november 2-i ülésének 4. napirendi pontjához. Tájékoztató a Magyar Köztársaság Rendőrségének Drogstratégiájának megvalósulásáról. Előterjesztő: Országos Rendőr-főkapitányság.
- A Nemzeti Adó- és Vámhivatal Drogellenes Stratégiája 2015–2016.
- Éberhardt Gábor (2009): Határrendészeti kérdések. In Rácz József szerk.: *Rendészeti ismeretek a kábítószer-problémával kapcsolatban*. Budapest, Nemzeti Kábítószerügyi Koordinációs Igazgatóság–Országos Bűnmegelőzési Bizottság, ETO-PRINT Kft.
- Harnberger György (2015): A kábítószerek vámhatósági ellenőrzése, annak kihívásai. In Szabó Andrea – Zsámbokiné Ficskovszky Ágnes szerk. (2015): *Az adó- és vámszolgálatok aktuális kihívásai. Konferencia és tanulmánykötet*. NKE. Forrás: rtk.uni-nke.hu/uploads/media_items/az-ado-es-vamszolgalatok-aktualis-kihivasai.original.pdf (2016. 09. 30.)
- Korinek László (1998): 77 kérdés a kábítószerről. In Gönczöl Katalin – Kerecsi Klára szerk.: *Tanulmányok Szabó András 70. születésnapjára*. Budapest, Magyar Kriminológiai Társaság.
- Németh Zsolt (1998): A magyar rendőrség lehetséges stratégiája a kábítószer-bűnözés ellen. In Irk Ferenc szerk.: *Kriminológiai és Kriminlisztikai Tanulmányok* 35. Budapest, OKRI.
- Sereg András interjúja dr. Lévy Miklós alkotmánybíróval (2013. 11. 22.). Forrás: www.jogiforum.hu/interju/114 (2014. 06. 03.)
- Topolánszky Ákos (2007): A Nemzeti Drogstratégia, mint az együttműködés kerete. In Németh Zsolt – Miletics Marcell (2006): *A segítő szféra és a rendészet együttműködése az ártalomcsökkentő drogpolitika megvalósításában. A ...miért kell, hogy így legyen...* című, 2006. november 22-én tartott képzés zárótanulmánya. Budapest.
- Vári Vince (2015): A bűnüldözés strukturális hatékonysága. *Magyar Rendészet*, 15. évf. 5. szám, 105–131.

¹⁶ Éberhardt (2009) 364–410.

Jogforrások

A kábítószer-prekurzorokkal kapcsolatos egyes hatósági eljárási szabályok, valamint a hatósági feladat- és hatáskörök megállapításáról szóló 159/2005. (VIII. 16.) Korm. rendelet

A Közösségi Vámkódex létrehozásáról szóló 2913/92/EGK tanácsi rendelet

Az állampolgári jogok országgyűlési biztosának Jelentése az AJB 1092/2011 számú ügyben

ABSTRACT

The Law Enforcement Agencies' Drug Supply Reduction Role and Mission

SIVADÓ Máté

The publication deals with the strategies of supply reduction. It puts the activities of the police, drug related law enforcement and border patrol operations into perspective. I further analyse the tasks and supply reduction oriented programs of the customs.

Keywords: *drug supply reduction, police, border patrol, custom*